

18. 12. 2012

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Věc nalezená, skrytá a opuštěná v komparativním pojetí zákona č. 40/1964 Sb. a zákona č. 89/2012 Sb.

Právní úprava v zákoně č. [40/1964](#) Sb., občanském zákoníku

Vlastnictví lze nabýt dle ust. § 132 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „OZ“) kupní, darovací nebo jinou smlouvou, děděním, rozhodnutím státního orgánu nebo na základě jiných skutečností stanovených zákonem. Z posledně uvedeného tzv. právního důvodu neboli titulu nabytí vlastnického práva by mohla být odvozena možnost nabytí vlastnictví i přisvojením si věci.

Český právní řád však nezná institut přisvojení jako obecný nabývací způsob vlastnického práva, a to s ohledem na ust. § 135 OZ, dle kterého „*kdo najde ztracenou věc, je povinen ji vydat vlastníkoví*“. Z citovaného ustanovení tedy plyne obecná povinnost vrátit věc jejímu vlastníkoví a není-li tento znám, je nálezce povinen odevzdat věc obci, na jejímž území k nález došlo. Vlastník má poté možnost přihlásit se o svou věc do 6 měsíců od jejího odevzdání obci, jinak věc připadá do jejího vlastnictví. Totéž platí přiměřeně i na věci skryté a na věci opuštěné. Přisvojení připadá v úvahu pouze jako speciální nabývací způsob, a to na základě speciální úpravy ve zvláštním právním předpisu, např. při sběru lesních plodin a roští, lovu zvěře a lovu ryb.

Nález se týká věci, kterou někdo nevědomě, tedy bez projevu své vůle, ztratil. Jinak řečeno, o věcech ztracených hovoříme v případě, kdy vlastník těchto věcí nikoliv na základě svého projevu vůle ztratil možnost vykonávat faktické panství nad věcí. Věc nalezenou je pak nutno zásadně vrátit vlastníkoví. Pokud nálezce vlastníka nezná, musí věc odevzdat obci, na jejímž území tuto věc našel, ovšem má právo na náhradu nutných výdajů a na nálezně, které tvoří deset procent ceny nález, přičemž zvláštní právní předpis může opět upravit oprávnění nálezce či ohlašovatele nález věci odlišně. Následně existují dvě možnosti – buď se vlastník věci přihlásí do 6 měsíců od jejího odevzdání obci a je povinen této nahradit náklady, které jí v souvislosti s opatrováním věci vznikly, nebo se v uvedené lhůtě nepřihlásí a věc tak připadne do vlastnictví předmětné obce, jak již shora uvedeno. Ztrátou věci a jejím nálezem tedy nedochází automaticky ke změně vlastnického práva.

Komentář k OZ hovoří i o jakési povinnosti posuzovat tento aspekt z hlediska dobrých mravů. Nálezcem tedy nemusí být jen ten, kdo věc vezme k sobě, ale i osoba, která věc najde (tedy např. uvidí ležet na cestě). Každou ze situací je pak nutno posuzovat individuálně z hlediska dobrých mravů tak, že nálezcem je každý, kdo věc najde, aniž by ji musel nutně uchopit. Nejde-li pak o věc

nepatrné hodnoty, je nálezce povinen ji vzít k sobě a dále s ní nakládat v souladu s příslušnou právní úpravou. Nerespektování této normy a přisvojení si věci nikoli nepatrné hodnoty (tedy takové, jejíž hodnota dosahuje nejméně částky 5.000,- Kč), která se dostala do moci příslušné osoby nálezem, pak může mít za následek i naplnění skutkové podstaty trestného činu zatajení věci ve smyslu ust. § 219 zákona č. [40/2009](#) Sb., trestního zákoníku.

Obdobný režim jak již řečeno dopadá na věci skryté a věci opuštěné. Věci skryté jsou takové, jejichž vlastník není znám, tedy obvykle poklady. Věci opuštěné jsou dle komentářů k OZ takové, u nichž se jejich původní vlastník vzdal derelickí neboli opuštěním svého vlastnického práva. K takovému věcem nabývá obec vlastnické právo, i když je znám jejich předchozí vlastník. Vzhledem k tomu, že derelicke je jednostranným právním úkonem, je možné dospět k závěru, že vlastník pozbývá svého vlastnického práva derelickí projevem své vůle směřující k zániku svého vlastnického práva k předmětu svého vlastnictví. Aktuální občanský zákoník však nijak blíže nevymezuje věc skrytou a opuštěnou a nevypořádává se ani dostatečně s otázkou možnosti derelicke věci nemovité, což může v praxi činit problémy se zřetelem na jejich evidenci v katastru nemovitostí.

Z uvedené obecné úpravy postupu při nálezu věci existují však samozřejmě též zákonné výjimky - např. v zákoně č. [20/1987](#) Sb., o státní památkové péči, nebo v zákoně č. [119/2002](#) Sb., o zbraních. Posledně zmiňovaný zákon upravuje ve svém ust. § 68 nález taxativně vyjmenovaných dokladů, zbraní, střeliva, munice nebo výbušnin, jež má nálezce povinnost odevzdat policii nebo orgánu místní samosprávy, který je předá nejbližšímu útvaru policie, případně má nálezce povinnost tento nález výše uvedeným subjektům neprodleně oznámit. Nalezené zbraně, střelivo, munice nebo výbušnina připadají poté do vlastnictví státu, nepřihlásí-li se jejich vlastník ve lhůtě 6 měsíců od jejich uložení.

Právní úprava v zákoně č. [89/2012](#) Sb., novém občanském zákoníku

V zákoně č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“) je problematika přivlastnění a nálezu věci upravena v druhé hlavě třetí části ust. § 1045 a násl., a to mnohem podrobněji s tím, že tato navíc rozlišuje mezi věcmi a zvířaty (posledně uvedenými se však vzhledem k užšímu pojetí příspěvku zabývat nebudu).

Ust. § 1045 NOZ ve své větě první stanoví, že „*věc, která nikomu nepatří, si každý může přivlastnit, nebrání-li tomu zákon nebo právo jiného na přivlastnění věci*“. Movitá věc, která nikomu nepatří, je pak dle následující věty téhož ustanovení taková, „*kteřou vlastník opustil, protože ji nechce jako svou držet*“, a to na rozdíl od opuštěné věci nemovité, jež připadá do vlastnictví státu. NOZ tedy zpřesnil a výslovně upravil doposud problematickou oblast již zmíněné možné derelicke věci nemovité. Z citovaného dále plyne, že pokud vlastník movitou věc opustí, tato nikomu nepatří a lze ji tedy přivlastnit, pokud tomu ovšem nebrání zákon nebo právo jiného na přivlastnění věci. Zákonnou domněnku opuštění movité věci jejím vlastníkem pak výslovně popisuje ust. § 1050 NOZ tak, že ji podmiňuje nevykonáváním vlastnického práva k této věci jejím vlastníkem po dobu tří let. U movité věci pro vlastníka „*zřejmě jen nepatrné hodnoty*“ (zde ponechávám na volné úvaze, jaké interpretační a aplikační problémy tato úprava asi přinese), jež je zanechána na místě přístupném veřejnosti pak není nutné dodržení výše uvedené lhůty a tato se považuje za opuštěnou bez dalšího. U věci nemovité je pak domněnka její derelicke vázána na nevykonávání vlastnického práva k ní po dobu deseti let.

Pro nález věcí je v ust. § 1051 NOZ obecně stanovena zásada, dle které se „*má za to, že si každý chce podržet své vlastnictví a že nalezená věc není opuštěná. Kdo věc najde, nesmí ji bez dalšího považovat za opuštěnou a přivlastnit si ji*“. Postup nálezce po nálezu věci je pak v NOZ popsán velmi podrobně, avšak princip je zachován obdobný, jako v OZ. Ztracenou věc nálezce vrátí tomu, kdo ji ztratil, nebo vlastníkovi, přičemž nálezci náleží úhrada nutných nákladů a nálezné, jež činí opět desetinu ceny nálezce. „*Má-li však ztracená věc hodnotu jen pro toho, kdo ji ztratil, nebo pro jejího*

vlastníka, náleží nálezci nálezné podle slušného uvážení“ (ust. § 1056 odst. 2 NOZ), kdy je opět otázkou následujících let, jak bude tento pojem příslušnými orgány interpretován. Pokud nálezce z okolností nemůže poznat, komu má věc vrátit, a nepovažuje tuto za opuštěnou (aby si ji mohl přivlastnit), má povinnost oznámit tento nález obci, na jejímž území věc nalezl. Lhůta pro takové oznámení je „*bez zbytečného odkladu, zpravidla do tří dnů*“. Výjimku pak tvoří nález věci ve veřejné budově či veřejném dopravním prostředku, kdy je nálezce povinen věc odevzdat provozovateli těchto zařízení (pokud takový existuje, v opačném případě postupuje nálezce výše uvedeným způsobem), jenž se má zachovat podle jiných právních předpisů. Po odevzdání věci obci tato vyhlásí nález obvyklým způsobem, v případě věci značné hodnoty pak tak, aby nález vešel v širší známost, případně sama oznámí nález jí známému vlastníkovi a vyzve jej k převzetí věci (např. pokud je věc nezaměnitelně označena). V mezidobí obec věc uschová, případně za určitých okolností prodá ve veřejné dražbě či s ní naloží libovolným způsobem (u neprodejně věci).

Lhůta vlastníka či osoby, jež věc ztratila, pro přihlášení činí pro vydání věci včetně plodů a užitků (samozřejmě po odečtení nákladů a nálezného) jeden rok od vyhlášení nálezu. Pokud se o věc nepřihlásí nikdo do jednoho roku, může s ní nálezce, obec nebo osoba, již byla věc svěřena, nakládat jako poctivý držitel. U nálezu v podobě peněz jej mohou tyto osoby pouze užívat. Po uplynutí tří let od vyhlášení nálezu pak tato osoba nabude k věci vlastnické právo, ovšem pouze pokud neprohlásí obci, že nalezenou věc nabýt nechce – pak přechází právo užívat a nabýt na příslušnou obec, která je povinna zaplatit nálezci nálezné. V případě přihlášení osoby uvedené ve větě první tohoto odstavce po uplynutí doby jednoho roku, ovšem ještě před uplynutím tří let od vyhlášení nálezu, se věc příslušné osobě vydá po zaplacení nákladů a nálezného.

NOZ řeší i případ nálezce, který nález věci neoznámí a přisvojí si jej či jinak poruší své povinnosti. V tomto případě takovéto osobě nenáleží úhrada a nálezné a tato též nemůže nález užívat ani k němu nabýt vlastnické právo. Tím není samozřejmě dotčena povinnost této osoby k náhradě škody. V případě nálezu věci několika osobami současně jsou tyto oprávněny i zavázány společně a nerozdílně. Spolunálezcem je ve smyslu ust. § 1062 NOZ pak i „*ten, kdo věc spatřil a snažil se ji dosíci, třebaže se jí dříve uchopil někdo jiný*“.

V neposlední řadě je v ust. § 1063 a násl. NOZ upraven nález věci skryté, kdy tato je definována obecně jako „*věc zakopaná, zazděná nebo jinak skrytá*“. Nálezci takovéto věci nenáleží nálezné, pokud vlastník o úkrytu věci věděl, jinak platí až na drobné odlišnosti úprava popsaná výše. Nálezce oznámí nález skryté věci obci, ale též vlastníkovi pozemku, na jehož území byla věc nalezena. Věc skrytá pak zpravidla připadne do vlastnictví státu, kraje nebo obce podle jiných právních předpisů, v opačném případě si ujedná nálezce s vlastníkem pozemku, kdo z nich si věc ponechá a vyplatí druhému polovinu ceny věci. Neshodnou-li se, náleží věc vlastníku pozemku a ten nálezci zaplatí polovinu její ceny. Ust. § 1065 NOZ řeší také případ nálezu věci osobou zjednanou k nalezení ztracené nebo skryté věci – tato osoba se za nálezce nepovažuje a náleží jí odměna pouze za hledání, byla-li ujednána.

Mgr. Petra Dostálová,
advokátní koncipientka

[Advokátní kancelář Zrůstek, Lůdl a partneři v.o.s.](#)

Doudlebská 1699/5
140 00 Praha 4 - Pankrác

Tel.: +420 515 917 160

email: ak@akpzl.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)